

„*Political Science Quarterly*”, Volume 96, Number 3, Fall 1981, published by the Academy of Political Science

Din cuprinsul deosebit de bogat al publicației reșin atenția două studii, aceasta datorită atât noutății subiectului abordat (cazul primului), cât și dificultățile de interpretare, mai ales ca elaborare, a unor prognoze întemeiate pe sondajele de opinie publică privind atitudinea față de o chestiune extrem de gravă și delicată cum este evaluarea cheltuielilor americane pentru înarmare.

Astfel, primul studiu, intitulat *Angajamentul informal în relațiile internaționale*, elaborat de către Iris L. Claude, Jr., încearcă să analizeze, critic, esența și implicațiile tendinței postbelice americane de a-și asuma un anumit tip de angajamente informale față de state sau grupuri de state. Sub această denumire autorul are în vedere asumarea informală de obligații față de un stat fără ca emitentul, respectiv SUA, să fi calculat în prealabil eventualele costuri ale acestora și nici probabilitatea de a le îndeplini. Potrivit autorului, angajamentul informal reprezintă, „una din cele trei variante de obligații excesive: statele pot promite că vor îndeplini ceva mai mult decât ar trebui, mai mult decât pot îndeplini în realitate, sau... mai mult decât ar intenționa realmente să îndeprindă”.

Angajamentul informal, de regulă excesiv față de intențiile reale ale emitentului, începe să se manifeste în diplomația americană în special după al doilea război mondial, atât în cadrul sistemelor de alianțe bi- și multilaterale, cât și în unele organizații internaționale la care participă SUA. Cunoscutul ziarist american Walter Lipmann considera că SUA trebuie să se debaraseze de „ideea grandioasă a angajamentului global”, care a dominat politica externă americană în anii '50 și '60, să renunțe la „inflația wilsoniană” a angajamentelor externe unilaterale proclamate de natură excesivă. În diplomația americană postbelică au apărut, tocmai datorită prevalenței fenomenului respectiv, confuzii serioase în sensul că „lumea” denota de fapt „Occidentul”, iar „omenirea” echivala cu populația statelor occidentale, atlantismul trecând de cele mai multe ori drept globalism.

Potrivit autorului, noțiunea de angajament informal excesiv reprezintă un efort contradictoriu de a îmbina necesitatea asumării de obligații internaționale cu intenția menținerii libertății naționale, respectiv americane, de

acțiune. Pe de altă parte, partenerii pot anticipa că SUA vor emite angajamente excesive fără intenția de a le onora, ceea ce duce la pierderea sensului oricărei obligații americane ca instrument de avertizare sau asigurare la adresa unui stat.

În același timp, studiul analizează unilateral această chestiune relativ nouă în cercetarea relațiilor internaționale postbelice. Cu alte cuvinte, lipsește o analiză de caz a efectelor pe care asemenea angajamente informale excesive, lipsite de conținut, le provoacă asupra mecanismului decizional al statelor „beneficiare”, deciziile cronate pe care le poate influența, cu grave repercusiuni asupra țărilor mici și mijlocii, probabil „adresanții” preferați ai acestui tip de obligații internaționale americane, emanând deci de la o mare putere economică, politică și militară.

Bruce Russett și Donald R. Deluca analizează, în studiul intitulat *Nu mă călca pe picior: opinia publică și politica externă în anii '80*, chestiunea extrem de complexă și delicată dar de mare actualitate și anume interpretarea sondajelor sociologice, efectuate de patru instituții americane de specialitate în perioada 1969–1981. Autorii încearcă să analizeze științific datele oferite de sondajele respective, refuzând unele concluzii pripite, nefondate, care, de regulă, sînt apanajul mijloacelor americane de informare în masă. Ei se preocupă de datele primite ca urmare a unor întrebări-cheie și anume dacă SUA cheltuiesc „prea puțin, prea mult, sau corespunzător” pentru apărare. Trecînd în revistă datele publicate, se constată o situație aparent paradoxală: dacă în 1969, între 7 și 9% din cei intervievați considerau că Administrația cheltuia „prea puțin” pentru înarmare, în 1980, procentajul varia între 55 și 76%. Dealtfel și autorii consideră că se impun o serie de precizări dată fiind tocmai aparența contradictorie a acestor cifre. În primul rînd, această tendință este specifică numai SUA, fiind inexistentă în alte state, cum ar fi Marea Britanie sau Japonia. În al doilea rînd, această tendință a opiniei publice americane se datorează efectelor pe termen lung ale „sindromului vietnamez”, precum și percepției diferite ale eșantionului american față de raportul militar global. În al treilea rînd acei americani care consideră că Administrația

cheltuiește prea puțin pentru înarmare sînt de cele mai multe ori ghidați, subliniază autorii, de mijloacele americane de informare în masă, mai ales păturile educate avînd venituri anuale ridicate. „Mijloacele americane de informare în masă, ca interpreți ai lumii pentru americani, par să fie puternici modelatori ai opiniilor privind politica externă și securitatea națională”, conchid autorii, poate mai eficiente decît alte grupuri de influență adverse alocării unor resurse tot mai sporite pentru intensificarea cursei înarmărilor. Mai mult prelucrarea opiniei publice este tot mai evidentă dacă se are în vedere sensibilitatea sporită a americanilor față de acele zone ale globului care sînt bogate în resurse naturale, în special de petrol.

Analizînd datele existente, autorii ajung la o concluzie și ea paradoxală, în sensul că practic nu este posibil să se emită nici o judecată de valoare asupra comportamentului opiniei publice americane față de cheltuielile pentru înarmare în anii '80. Mai mult, ar fi eronat, potrivit lor, să se aprecieze că opinia publică s-ar fi deplasat spre dreapta, sau că

ea ar cantona în tiparele cunoscute dreapta-stînga, „ulii-porumbeli”, izolaționistii-internaționalistii etc. Cert este că ea a devenit mai maleabilă la orientările celor care manipulează și distribuie informațiile. Notăm și noi că studiul ar fi putut să analizeze mai profund situația reală, luînd în considerație și opiniile celor care se pronunță împotriva continuării cursei înarmărilor, sau cel puțin ale acelor care consideră că Administrațiile cheltuiesc „prea mult” pentru înarmare, procentaj care variază în anii '70 și '80, de la 5 la 50 % dintre cei intervievați. În plus, analiza mai atentă a datelor ar fi permis autorilor să constate că, de regulă, la sondajele de opinie efectuate de instituțiile mass-media procentajele la întrebarea „prea puțin” (vezi NBC în 1979, 1980 precum și CBS/New York Times în 1980) sînt fie cele mai mari, fie cele mai ridicate, acestea confirmînd încă odată rolul determinant ce revine mijloacelor de informare în masă, practic principalelor cotidiane și rețele de televiziune în modelarea și manevrarea opiniei publice.

Nicolae Călina

„Revue française de sociologie”, octombrie—decembrie, 1981

Ultimul număr din 1981 al prestigioasei reviste tratează probleme de mare actualitate, cu care se confruntă societatea franceză contemporană. Maniera de abordare, precum și actualitatea acestora, constituie o sursă prețioasă de informare pentru orice specialist din domeniul științelor sociale.

Ocupîndu-se de „liber-profesioniști” François Gresle¹ tratează un aspect specific societății capitaliste. Departele de a constitui o masă omogenă, cei care sînt considerați astfel formează, de fapt, grupuri cu interese distincte, deseori contradictorii, fiind inclus aici tot personalul care lucrează dar nu este salariat. Din această perspectivă, situația este normală pînă la un punct, dat fiind că între agricultorul posesor al unei mici ferme și patronii din marea industrie sau comerț există deosebiri fundamentale. Singurul lucru care îi unește, la prima vedere, este felul retribuției,

diferit de salariu. Cu toate acestea, examinarea pozițiilor lor respective, efectuată în cadrul unor anchete laborioase, a permis să se desprindă concluzia că există și unele similitudini care nu se datorează doar situațiilor conjuncturale. Astăzi, nonsalariatul, care face mult caz de independența sa profesională se impune ca un principiu unificator ce modelează conduitele și mentalitățile unei națiuni, care, de prea multe ori, s-a divizat în două tabere, cu privilegii diferite și cunoscute.

Dar independența profesională, cel puțin în cazul întreprinderii familiale care nu folosește forță de muncă din afară, se relevă a fi adesea iluzorie. Sistemul modern de producție controlează de aproape, din punct de vedere economic, un agricultor, un artizan sau un mic negustor de mărnașuri. Ei subzistă de fapt, cu ajutorul statului, a căruia politică încurajează orientarea tinerilor către meserii tradiționale, altele decît cele oferite de industrie, în contextul prelungitei crize economice. Scăderea absolută a efectivului de nonsalariați, de la 4,787 milioane în 1968, la 3,771 milioane în 1975, arată că ajutorul

¹ *L'indépendance professionnelle. Actualité et portée du concept dans le cas français*, p. 483—501.

acordat a fost insuficient, în rindurile acestei categorii existind actualmente tendințe de separare: la un pol se situează cei cu venituri mici și având întreprinderi de tip familial, la polul opus se grupează cei cu venituri mari și foarte mari. Între ei, acolo unde altă dată se situau persoanele cu venituri medii, începe să se întrezărească un vid. Consecințele acestei stări de fapt sînt imprevizibile.

Plecînd de la o serie de observații și interviuri, Michel Pinçon² abordează multiple aspecte ale celor care locuiesc în marile ansambluri de locuințe, unde chirile sînt rezonabile, și evidențiază diferențele, chiar contradicțiile care opun într-un asemenea ansamblu, moduri de viață ale membrilor diferitelor clase sociale.

Cercetările, efectuate și de alți sociologi în deceniile 7 și 8, au încercat să dea un răspuns unei întrebări care revenea cu insistență: *de ce relațiile între familii ce locuiesc în mari ansambluri par a fi altă de sărace, atunci cînd nu sînt conflictuale?* Răspunsurile au fost multiple: s-a dat vina pe anonim, pe absența echipamentelor colective, chiar pe structura pe vîrste a populației. S-au cristalizat și două poziții opuse: unii considerau că fiecare individ este doritor de relații cît mai strînse cu semenii săi, iar marele ansamblu este o formă improprie acestei nevoi, sau, ipoteză mai optimistă, marele ansamblu ar constitui creuzetul noii societăți în formare, baza noilor raporturi între clasele sociale, dar nașterea acestei societăți nu poate avea loc fără dureri.

Autorul nu optează, direct, pentru nici una din pozițiile exprimate, mulțumindu-se să prezinte monografic situația dintr-un asemenea ansamblu. Cu toate acestea, faptul că analiza cartierului respectiv a fost abordată ca un loc de conflict și nu de armonie socială, chiar potențială, ansamblul de locuințe fiind considerat ca avînd un rol important în apariția conflictelor, ne îndreptățește să-l considerăm pe autor ca înclinînd balanța către prima poziție exprimată.

Concluziile sale sînt surprinzătoare: membrii claselor mijlocii se adaptează mai ușor condițiilor de locuit date, deoarece sumele de bani pe care le investesc în achiziționarea de echipamente moderne cu care înzestreză

locuințele sînt mai mari, oferind posibilitatea unei aranjări superioare și umanizări a spațiului locuibil.

Membrii claselor populare (termenul aparține autorului) reușesc în mai mică măsură să-și apropie spațiul rezidențial. Ei caută atunci să plece, să evadeze dintr-un habitat în care nu-și găsesc locul și pe care-l suportă doar fiindcă posibilitățile materiale nu le oferă altceva.

În articolul său, Jean-Paul Tricart³ tratează formele de organizare constituite pentru ajutorarea-reeducarea copiilor deficienți. La prima vedere este dificil, consideră el, de determinat cu precizie ce înseamnă de fapt „copilărie inadapată”, domeniu pe care și-l împart specialiștii în sociologie, psihologie și psihiatrie. Responsabilitățile le asumă Ministerul Sănătății, dar o parte sînt revendicate și de Ministerul Justiției, al Educației, de o serie de organizații cu caracter filantropic. De aici, rezultă o metamorfoză instituțională dificil de conceptualizat. Totuși, analiza atentă permite degajarea unei orientări tot mai pronunțate către intervenția statului, unul din motive fiind și costul ridicat, care nu poate fi susținut de bugetul acestuia. Legile elaborate în 1975 privind persoanele handicapate și instituțiile sociale și medico-sociale întăresc această orientare, cu toate că există loc și pentru societățile filantropice. Autorul consideră că situația la care s-a ajuns în prezent merită studiată în continuare, pentru a contura mai clar perspectivele și posibilitățile unui sector cu o audiență de aproape jumătate milion de copii.

La rubrica bibliografică consemnăm semnalarea apariției unor lucrări de sociologie dintre care notăm: Jean Labbens, *Sociologie de la pauvreté, Le tiers-monde et le quart-monde*; Pierre Fougeyrollas, *Les processus sociaux contemporains*, Olivier Reboul, *Langage et idéologie*, Claude Dubar, *Formation permanente et contradictions sociales*.

Prin întregul său conținut tematic, revista reușește să illustreze preocupările sociologiei franceze, iar pentru cititorul român reprezintă o informare utilă asupra unei problematice cu care, parțial, se confruntă și sociologii noștri.

Dinu Tenovici

² *Habitat et modes de vie. La cohabitation des groupes sociaux dans un ensemble* H. L. M., p. 523—545.

³ *Initiative privée et étatisation parallèle. Le secteur dit de l'enfance inadaptee*, p. 575—607.

„Annals of the Institute of Social Science”, Tokio, 1982

Institutul de științe sociale al Universității din Tokio a fost creat în 1946, având ca obiective de studiu probleme politice, economice și juridice. Activitatea sa a fost extinsă, de-a lungul anilor, ajungând ca actualmente să cuprindă un număr de optsprezece departamente dintre care cităm: agricultura, industria, economia europeană, economia socialistă, dreptul comparat etc.

Cercetătorii și cadrele didactice colaborează la editarea a două periodice: o revistă cu apariție bilunară, unde sînt redate rezultatele activității curente de cercetare și „Analele Institutului”, cu apariție anuală, ce conțin articole de interes major pentru documentarea cercetătorilor din alte țări și care, prin structura și conținutul lor, au rolul să oglindească fidel linia urmată de institut. Ne vom opri în continuare la cîteva din studiile pe care le considerăm reprezentative pentru acest număr.

Ouchi Tsutomu¹ încearcă să surprindă trăsăturile determinate ale capitalismului monopolist de stat (CMS) fiind conștient de dificultatea sarcinii asumate.

Discuții și dezbateri teoretice ample despre natura CMS au fost angajate în special după cel de-al doilea război cînd sistemul mondial capitalist trecea printr-o criză cu profunde implicații politice, economice și sociale.

Între numeroasele luări de poziții asupra naturii CMS, autorul distinge două curente principale care s-au impus. Primul a devenit proeminent la începutul anilor '50, acceptînd definiția dată de Lenin CMS fără modificări substanțiale și explicînd problemele apărute în funcție de aceasta.

Cu toate că Lenin nu a tratat CMS atît de aprofundat cum a făcut-o în cazul imperialismului, există multe referiri la CMS în lucrările sale, în special în *Statul și revoluția* și *Pentru pace și pace*.

Printre trăsăturile pe care Lenin le conferă CMS, autorul se referă la intervenția masivă a statului în economie și la naționalizarea băncilor. Ideea care se impune este că imperialismul trece într-un stadiu nou de dezvoltare, al CMS. Problema dacă CMS este „stadiu” sau „trăsătură” a rămas deschisă multă vreme, fiind aduse argumente pro și contra pentru fiecare caz.

Al doilea curent a început să se afirme spre sfîrșitul anilor '50, constînd în căutarea și argumentarea unor concepte noi, adaptate situației concrete a țărilor capitaliste.

Autorul, la rîndul său, trece în revistă situația unor țări capitaliste avansate din perioada 1920—1939 și ajunge la concluzia apariției CMS în urma unei stări de criză generalizată.

Dar, se întreabă el, de ce oare după dispariția condițiilor care au declanșat criza nu se revine la stările de lucruri anterioare? Răspunsul este simplu: burghezia națională, dovedindu-se vulnerabilă în fața socialismului, sesizează ocazia ivită pentru a-și consolida puterea, adaptîndu-și politica la unele din realitățile apărute, dînd dovadă uneori de o atitudine flexibilă în probleme minore, dar păstrînd nealterat caracterul puterii.

O înțelegere mai corectă a caracterului CMS este pusă în legătură cu studierea aprofundată a relației capital-muncă, ce poate explica, în opinia autorului, multe din caracteristicile capitalismului monopolist de stat din epoca actuală.

Ishida Takeshi² studiază caracteristicile culturii japoneze și tradițiile religioase, referindu-se la cultele mai importante existente.

Statisticile sînt riguroase: în Japonia scade neîncetat numărul credincioșilor, aceștia ajungînd să reprezinte în 1973, 25% din totalul populației, față de 35% în 1958 și 30% în 1968.

În privința alegerii unei anumite forme practice, majoritatea credincioșilor folosește riturile șintoiste pentru căsătorie și pe cele budiste la deces — ceea ce ar demonstra, în opinia autorului, indiferența populară față de diferențele dintre culte. Există și o altă cauză — spre deosebire de creștinism, budismul și șintoismul prezintă o mulțime de zeități (33, respectiv 37) cu „puteri” deseori asemănătoare, ceea ce duce la o considerabilă diluare a credinței într-un singur cult.

Lipsa unui singur Dumnezeu reprezintă principala caracteristică pentru întreaga situație a religiei în Japonia. Dar acesta este și motivul pentru care este greu totuși de stabilit o distincție clară între ceea ce este religie și ceea ce nu este. De asemenea, acest caracter specific îi îngreuiază autorului posibilitatea de a identifica foarte clar domeniile în care religia ar amenința drepturile omului. Uneori, aceste drepturi sînt amenințate de presiuni sociale, împletite, este adevărat, cu elemente religioase. Principala cauză a încălcării drepturilor omului ar consta, în opinia autorului, în reziduurile puternic tradiționaliste ale obiceiurilor populare, adînc înrădăcinate într-un popor care le păstrează și cultivă aproape cu fanatism.

¹ Notes on the Theory of State Monopoly Capitalism.

² Cultural and Religious Tradition and Human Rights in Japan.

Kaneko Fumio³ efectuează o incursiune într-un trecut nu prea îndepărtat și de tristă amintire, din perioada în care Japonia își exploata nemilos coloniile de peste mări și se pregătea cu febrilitate să cucerească noi ținuturi. Cucerirea militară a mers mână în mână cu intensificarea dominației economice, prin exportul de capital.

Analiza investițiilor japoneze în trei (foste) principale colonii indică faptul că acestea au prezentat trăsături diferite, de la caz la caz, și de la o perioadă la alta. De exemplu, în 1910 în Taiwan erau firme mari, puternice, în timp ce în Coreea ele erau de mici dimensiuni, fără importanță deosebită. Cauza principală se datora faptului că dominația colonială s-a impus mai devreme în Taiwan decât în alte părți, având deci timpul necesar să se consolideze. În anii '30 se observă încă o modificare: crește mult ponderea firmelor mari în Coreea, unde resursele naturale erau mai abundente și poziția strategică mai favorabilă planurilor agresioniste care se elaborau pentru viitor și scade în Taiwan, cu resurse diminuate și poziție strategică, care nu interesa, pentru moment, clica militaristă.

³ Prewar Japanese Investments in Colonized Taiwan, Korea and Manchuria, A Quantitative Analysis.

„Marxistische Blätter”, nr. 6, 1981

Numărul 6 al revistei „Marxistische Blätter”, editată de Partidul Comunist German (R.F.G.), este consacrat temei S.U.A. — putere mondială. Cea mai mare parte din articole încearcă deci o analiză a politicii interne și externe a Administrației Reagan și o evaluare a relațiilor americano-vest-germane. Atacând frontal fundamentele teoretice ale politicii Administrației Reagan, Bernd Mansel și Erich Rudolf, în articolul *Cursul imperialismului american sub administrația Reagan*, dezvăluie „adevărată față a celor două «biblii» ale acesteia”: articolul lui Norman Podhoretz „The Present Danger” care ar rezuma credo-ul politic și lucrarea lui George Gilder „Wealth and Poverty” (Bogăție și sărăcie) care ar fundamenta teoretic politica economică a Administrației. Cartea lui Gilder este criticată pentru neglijarea importanței crizelor de supraproducție ale capitalismului care ar infirma teoria economică lansată acum 150 de ani de Jean Baptiste Say și reluată de autor potrivit căreia oferta creează cererea și este indispensabilă bunului mers al economiei.

Cu toate că în colonii au fost investite sume considerabile în industrie, transporturi și alte ramuri ale economiei, ajungându-se uneori la dezvoltarea unei industrii competitive, autorul se întreabă cum a fost posibil, în această situație, ca structura economică a regiunilor respective să fie atât de deformată de invazia capitalului străin, încât să devină tot mai dependentă de Japonia.

(Pentru noi, răspunsul ar fi ușor de formulat, ținând seama că și țara noastră a fost multă vreme sub influența monopolurilor străine care i-au aplicat adesea condiții și norme care îi lezau independența.)

Revista mai cuprinde o rubrică de recenzii, unde sunt prezentate lucrările mai importante apărute în perioada octombrie 1980 — sept. 1981, precum și lista publicațiilor Institutului de Științe Sociale între aprilie 1981 — martie 1982, o listă impresionantă pentru o perioadă relativ scurtă.

Având un număr bogat și diversificat, articole solid fundamentate teoretic, „Analele Institutului de Științe Sociale” se prezintă ca o publicație prestigioasă și ca oglindă fidelă a preocupărilor cercetătorilor japonezi din domeniul științelor sociale.

Dinu Țenovici

Este de asemenea criticată „falsa morală” a capitalismului din această perspectivă precum și caracterul elitist al progresului material care, potrivit lui Gilder s-ar sustrage oricărei „explicații mecaniciste” sau previziuni și i-ar promova pe cei mai înzestrați și mai capabili în dauna celorlalți. Autorii subliniază caracterul de clasă al acestei teorii care ar fi de fapt doar unul din instrumentele reacționare cu ajutorul cărora o facțiune a cercurilor conducătoare încearcă să iasă din criză lezând interesele maselor de oameni ai muncii. Ea s-ar încadra în acel curent de opinie pe care autorii îl numesc „renașterea conservatoare” care nu ar fi caracteristic întregii societăți americane dar ar fi promovat de cercurile sus-amintite pentru a crea acea atmosferă favorabilă impunerii politicii lor. Un factor important al acestei „renașteri a conservatismului” l-ar reprezenta fundamentalismul creștin îmbinat cu elemente de șovinism, cu întoarcerea spre „vechile valori ale Americii”, mai ales după Watergate. Principalele componente ale acestui curent ar fi „anti-intelec-

tualismul, intoleranța, iraționalismul". Pe planul politicii externe, concepția Administrației Reagan, puternic influențată de „renașterea conservatoare” s-ar caracteriza printr-o tendință de a obține dominația mondială, de adversitate față de țările socialiste, mai ales față de U.R.S.S., de sporire a cheltuielilor militare, etc.

Politicii externe americane actuale li sînt consacrate în continuare mai multe articole: Astfel, Viktor Perlo arată în articolul intitulat *Intensificarea cursei înarmărilor în S.U.A. — Amenințare la adresa omenirii*, că S.U.A. nu urmăresc altceva în întreaga lor politică externă decît asigurarea controlului asupra resurselor, mai ales a surselor de energie, și deci sprijinirea intereselor societăților multinaționale și băncilor americane care ar constitui scheletul economic al „imperului neo-colonialist” al Statelor Unite. În aceeași ordine de idei, Hans Brelow argumentează în articolul *Imperialismul american ca jandarm al omenirii* că „noua strategie” americană urmărește de fapt întărirea prezenței militare americane în principalele puncte strategice ale lumii — acestea fiind definite în funcție de interesele „vitale” americane — iar Wolfram Brönnner, în articolul *Întărirea prezenței americane în Golful Persic*, demonstrează că politica prezentată mai sus se materializează într-o prezență militară tot mai activă în zona bogată în petrol a Golfului Persic, pornind de la pretextul crizelor din Afganistan și Iran. Încercînd o evaluare globală a rolului S.U.A. pe scena economică mondială, Peter Hess (*Economia și politica confruntării*) susține că scopul politicii economice americane ar fi agravarea decalajelor și contradicțiilor existente pe plan mondial în special între țările industrializate și cele sărace; o dovadă în acest sens ar constitui-o faptul că se încearcă

o atragere a țărilor lumii a treia care au un nivel superior de dezvoltare în „clubul nordic” al țărilor avansate, în scopul slăbirii frontului Grupului celor 77 și mișcării de ne-aliniere”.

Un studiu comparativ interesant este oferit de André Leisewitz (*S.U.A.-R.F.G.-Japonia: mlaful ale centrelor revoluției tehnico-științifice în lumea capitalistă*), care urmărește dinamica cercetării și dezvoltării în țările capitaliste dezvoltate, constatînd că dacă inițial Statele Unite dețineau supremația incontestabilă în acest domeniu, ele au marșanse de a fi ajunse din urmă de R.F.G. și Japonia care au depus eforturi intense și fructuoase în acest domeniu în ultimii ani în cadrul însă al unei concurențe capitaliste acerbe, care reprezintă de altfel, în opinia autorului principală motivație a dezvoltării științei și tehnologiei în țările capitaliste.

În continuare sînt analizate relațiile dintre R.F.G. și S. U. A. pe două planuri: al politicii oficiale (Michael Charlier: *Raporturile dintre R. F. G. și S. U. A.*), care, după o perioadă de integrare necondiționată a R.F.G. în alianța atlantică s-ar afla în căutarea unor strategii mai flexibile greu de realizat datorită naturii sistemului și relațiilor inter-capitaliste, și pe planul solidarității clasei muncitoare din R. F. G. cu oamenii muncii din S.U.A., și respectiv dintre partidele comuniste din cele două țări (Peter Schütt: *Cealaltă Germanie aliată cu cealaltă Americă*). Această solidaritate s-ar manifesta tot mai activ în lupta împotriva exploatarei și mai ales în lupta împotriva armelor nucleare, în mișcarea pentru pace care ar înregistra, potrivit autorului, o creștere impresionantă de ambele părți ale Atlanticului.

Rodica Culcer

„Marxistische Blätter”, nr. 1, 1982

Primul număr al revistei „Marxistische Blätter” din anul acesta este consacrat temei contradicției dintre înarmare și bunăstare socială. În spiritul apelului „forului de la Krefeld”, Karl-Heinz Schröder analizează în articolul *Noi impulsuri pentru împiedicarea unui război nuclear* propunerile sovietice de negocieri ale unor reduceri ale armamentului nuclear în Europa, pe care le consideră o valoroasă bază de discuție pentru tratative menite să înlăture pericolul nuclear de pe continentul nostru, precum și acțiunile mișcării

pentru pace din R.F.G., la care Partidul Comunist German participă activ.

În articolul *Cît ne costă înarmarea?* Jörg Huffscheid analizează dimensiunile bugetului militar al R. F. G. — 43,8 miliarde de mărci proiectate pentru cheltuieli militare în 1982. Această cifră, care reprezintă o creștere față de anul trecut (42 miliarde) ar atinge proporții alarmante. Sporirea cheltuielilor militare se realizează pe seama maselor de oameni ai muncii care sînt confrunțați cu criza economică și cu șomajul. Autorul demonstrează cu ajutorul cifrelor că progresul și

creșterea în domeniul militar împiedică o însănătoșire a economiei vest-germane care ar permite îmbunătățirea situației muncitorilor, funcționarilor, etc. din această țară și demonstrează că banii folosiți în scopuri militare ar putea rezolva o serie de probleme acute din domeniile economic și social.

Mergând pe aceeași linie, Erich Walche (*Catalogul ororilor comandate „de sus”*) critică aspru așa-numita „Operație '82” prin care guvernul de la Bonn a reorganizat bugetul pentru anul 1982. Prin aceasta s-ar fi urmărit, potrivit autorului, doar reducerea cheltuielilor sociale și deci ieșirea din criză pe seama categoriilor cu venituri mici care beneficiau de programele de asistență socială ale statului. Rețeaua școlară, pensiile sînt profund afectate. Femeile, tinerii, copii și vîrstnicii ar fi deci primele victime ale noilor măsuri economice care nu prevăd însă și reducerea cheltuielilor militare.

În domeniul politicii economice și al reducerii cheltuielilor sociale partidele „tradiționale” — coaliția guvernamentală social-democrată-liberală și partidele de opoziție creștin-democrat și creștin-socialist — manifestă o unitate deplină. După cum arată Angelina Sörgel (*C.D.U. — omul de rînd trebuie să continue să plătească*) nu există de fapt diferențe fundamentale între propunerile guvernului și ale opoziției, ambele categorii de propuneri ar reprezenta interesele cercurilor de afaceri, opuse intereselor vitale ale maselor. În acest context, Arthur Böpple propune (*P.C.G. — realizări pe plan social pe seama cheltuielilor militare și a marelui capital*) o strategie opusă, de apărare a drepturilor sociale, de combatere a crizei și șomajului prin reducerea cheltuielilor militare și a profiturilor

uriae ale marelui capital, pornind de la considerentul că „R.F.G. nu este o țară săracă, în ciuda crizei”... dar „tot mai mult capital este investit în exterior în loc să se creeze locuri de muncă în țară”. Dacă profiturile celor bogați au crescut, arată autorul, venitul real al muncitorilor, funcționarilor, pensionarilor a scăzut, contradicțiile s-au accentuat, o situație față de care P.C.G. nu poate rămîne indiferent și care îl determină să militeze pentru o politică economică care să asigure dreptatea socială. Un rol important în această direcție revine sindicatelor (Witich Rossman: *Rezistența sindicatelor împotriva înarmărilor și scăderii cheltuielilor sociale*), care militează activ împotriva „Operațiunii '82” și împotriva înarmării din dovadă de valoroase inițiative în cadrul mișcării pentru pace.

Interesele altor categorii ale populației sînt, de asemenea, afectate de noile măsuri bugetare ale guvernului, după cum demonstrează Detlev Uhlebrock. În articolul *Sănătate pentru bogați*, care analizează inegalitățile determinate în sectorul asistenței medicale și Stephan Voets — *Învățămînt, nu arme*, care analizează situația tineretului în urma reducerii programelor de ajutorare a studenților și a învățămîntului în general, care sînt prezentate ca efecte „inevitabile” ale crizei economice de către guvern, ceea ce în opinia autorului ar reprezenta o flagrantă falsificare a politicii deliberate de sacrificare a acestei categorii dusă de guvern în scopul ieșirii din criză. În același context, Marianne Künze și Florence Hervé relevă, în articolul *Pacea și dezarmarea sînt legate de egalitatea în drepturi a femeilor*, profunda implicare a femeilor în mișcarea pentru pace.

Rodica Culcer